

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) แบบ 2 กลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง (Two Group Pre-post Test Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ที่ได้รับแผนการจำหน่ายกับกลุ่มผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ได้รับการจำหน่ายตามปกติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคหลอดเลือดสมองที่เกิดจากสาเหตุของการอุดตันหรือตีบตันที่เข้ารับการรักษเป็นครั้งแรกในโรงพยาบาล ระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2548 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2549

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองอุดตันหรือตีบตันรับไว้รักษาในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย และหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลระยอง
2. ผู้ป่วยรู้สึกตัว โดยมีคะแนน Glasgow Coma Score (GCS) มากกว่าหรือเท่ากับ 12
3. มีอาการอัมพาตครึ่งซีก หรือมีอาการอ่อนแรงของแขน ขาข้างใดข้างหนึ่ง
4. ไม่ได้ใส่ท่อช่วยหายใจ และสายยางให้อาหาร
5. เข้าใจภาษาไทย การรับรู้และสื่อความหมายได้ดี กรณีที่ผู้ป่วยพูดไม่ได้ พูดไม่ชัด ฟังคำพูดไม่เข้าใจ อาจใช้วิธีการสื่อสารอื่นทดแทน เช่น การเขียน การอ่าน หรือใช้รูป สัญลักษณ์แทนคำพูด โดยผู้ป่วยต้องสามารถตอบแบบประเมินการรับรู้ได้ถูกต้องทุกข้อ (ภาคผนวก ข)
6. มีผู้ดูแล ที่เป็นสมาชิกในครอบครัว
7. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้

การออกจากการเป็นกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion Criteria)

1. ในกรณีที่ผู้ป่วยมีระดับการรู้สึกตัวเปลี่ยนแปลง โดยมีคะแนน Glasgow Coma Score ลดลงต่ำกว่า 12 ระหว่างดำเนินการกิจกรรมการวางแผนจำหน่าย
2. ผู้ป่วยที่ต้องให้อาหารทางสายยาง หรือต้องใส่ท่อช่วยหายใจระหว่างดำเนินการกิจกรรมตามแผนการจำหน่าย

3. กรณีที่ผู้ป่วยในกลุ่มทดลอง ได้รับการจำหน่ายก่อนที่จะได้รับแผนการจำหน่ายครบตามที่กำหนดไว้

4. ผู้ป่วยไม่มาตรวจตามนัด ทำให้ไม่สามารถประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมในช่วง 1 เดือนหลังจำหน่ายได้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดโดยใช้ทฤษฎีขีดจำกัดกลาง (Central Limit Theorem) ซึ่งกล่าวว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) ที่มีขนาด 30 ตัวอย่าง ถือว่ามีขนาดใหญ่พอที่จะมีลักษณะการแจกแจงของค่าเฉลี่ยเป็นปกติ ไม่ว่าจะสุ่มเลือกมาจากประชากรที่มีการแจกแจงแบบใดก็ตาม (ส่งศักดิ์ ทิตาราม, 2534) ในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 35 คน เพื่อป้องกันการสูญหายระหว่างการทดลอง ได้กลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มควบคุม 35 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 70 คน

การเลือกตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเลือกผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจัดเข้าเป็นผู้ป่วยกลุ่มทดลองก่อนจำนวน 35 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลจนเสร็จ แล้วเว้นช่วงระยะเวลา 1 เดือน หลังจากนั้นเลือกผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจัดเข้าเป็นผู้ป่วยกลุ่มควบคุม จนครบ 35 คน

สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล

สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงพยาบาลระยอง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นโรงพยาบาลศูนย์ขนาด 555 เตียง ให้บริการระดับตติยภูมิ ให้บริการด้านโรคดูแลสุขภาพแก่ประชาชนในเขตอำเภอเมือง และอำเภอใกล้เคียงตามระบบการส่งต่อของกระทรวงสาธารณสุข ในการรักษาผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองมีแพทย์เฉพาะทางด้านอายุรกรรมให้การตรวจรักษาด้วยการใช้ยา ส่วนกรณีที่ต้องทำการผ่าตัดมีศัลยแพทย์ระบบประสาทโดยทำการรับย้ายผู้ป่วยไปรักษาในแผนกศัลยกรรม

มีหอผู้ป่วยสามัญ ที่รับดูแลรักษาผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ไม่ต้องผ่าตัด 3 หอผู้ป่วย ซึ่งเป็นสถานที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 1 (ร่วมสุข 1) มีจำนวนเตียงรับผู้ป่วยได้ 32 เตียง และสามารถเสริมเตียงรับผู้ป่วยได้สูงสุด 42 เตียง ส่วนหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 2 (ร่วมสุข 2) มีจำนวนเตียงรับผู้ป่วยได้ 32 เตียง และสามารถเสริมเตียงรับผู้ป่วยได้สูงสุด 46 เตียง หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง (ร่วมสุข 3) มีจำนวนเตียงรับผู้ป่วยได้ 32 เตียง และสามารถเสริมเตียงรับผู้ป่วยได้สูงสุด 46 เตียง สำหรับหอผู้ป่วยทั้ง 3 แห่งนี้จะรับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองไว้รักษาประมาณ 10 คน/เดือน/หอผู้ป่วย

การจำหน่ายตามปกติสำหรับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในแผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลระยะของมีขั้นตอนการปฏิบัติการจำหน่ายผู้ป่วย ดังนี้ ประเมินความต้องการการวางแผนจำหน่ายตามแบบฟอร์มของโรงพยาบาลในวันแรกรับ หลังจากนั้นให้การดูแลตามแผนการรักษาของแพทย์และตามแผนการพยาบาลในแต่ละวันและเมื่อแพทย์จำหน่ายผู้ป่วย พยาบาลจะประเมินความพร้อมตามแบบฟอร์มจำหน่ายผู้ป่วยของโรงพยาบาล แนะนำการปฏิบัติตัว การรับประทานยาตามแพทย์สั่ง และการมาตรวจตามนัด และมีการส่งต่อผู้ป่วยไปยังชุมชน (ถ้าจำเป็น) โดยใช้แบบฟอร์มการส่งต่อของหน่วยงานเวชกรรมสังคมออกให้แก่ผู้ป่วยนำไปยื่นให้แก่หน่วยงานในชุมชน และมีการติดตามเยี่ยมบ้านโดยหน่วยงานเวชกรรมสังคม กรณีที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย แผนการจำหน่ายผู้ป่วย คู่มือบทบาทของบุคลากรทีมสุขภาพ คู่มือสำหรับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองและครอบครัว และแบบบันทึกการปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายผู้ป่วยของบุคลากรทีมสุขภาพ

1. แผนการจำหน่ายผู้ป่วย (ภาคผนวก ค) ประกอบด้วย

1.1 แบบประเมินความต้องการการดูแลหลังจำหน่าย ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยนำแนวคิดแบบเมททอด (METHOD) มาประยุกต์ใช้ในการประเมินสภาพปัญหาและความต้องการการดูแลของผู้ป่วยและครอบครัวหลังจำหน่าย

1.2 แผนกิจกรรมการทำงานของบุคลากรทีมสุขภาพ และการมีส่วนร่วมของผู้ป่วยและครอบครัวในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละวัน ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยบูรณาการแนวคิดของแมคคีเฮนและคูลตัน (McKeehan & Coulton, 1985) และMETHOD มาเป็นแนวทางกำหนดกิจกรรมอย่างชัดเจน มีการกำหนดบทบาทของบุคลากรในทีมสุขภาพอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบด้วย แพทย์ พยาบาลผู้ประสานงาน พยาบาลประจำหอผู้ป่วย นักกายภาพบำบัด เภสัชกร โภชนากร นักสังคม สงเคราะห์ และพยาบาลเยี่ยมบ้าน เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยร่วมกัน การสร้างแผนการจำหน่ายผู้ป่วยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการทบทวนเวชระเบียนของโรงพยาบาล พบว่าระยะเวลาในการพักรักษาตัวในโรงพยาบาล (LOS) ที่เหมาะสม คือ 5 วัน หลังจากนั้นจึงได้นำมากำหนดกิจกรรมครอบคลุมระยะเวลา 5 วัน queผู้ป่วยเริ่มเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจนถึงวันจำหน่าย

1.3 แบบสรุปแผนการจำหน่าย ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยนำรูปแบบเมททอด (METHOD) มาประยุกต์ใช้ในการประเมินความพร้อมของผู้ป่วยและครอบครัวก่อนจำหน่าย

2. คู่มือบทบาทของบุคลากรทีมสุขภาพ (ภาคผนวก ฉ) ประกอบด้วย คู่มือสำหรับแพทย์ คู่มือสำหรับพยาบาล คู่มือสำหรับโภชนาการ คู่มือสำหรับเภสัชกร คู่มือสำหรับนักกายภาพบำบัด คู่มือการส่งต่อผู้ป่วย และการติดตามติดตามของหน่วยงานเวชกรรมสังคม ซึ่งผู้วิจัยและบุคลากรทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ได้พัฒนาขึ้นมาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นสื่อในการให้ความรู้ เป็นเอกสารประกอบการให้คำแนะนำสำหรับบุคลากรทีมสุขภาพ

3. แบบบันทึกการปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายผู้ป่วยของบุคลากรทีมสุขภาพ (ภาคผนวก ง) กำหนดหัวข้อตามกิจกรรมที่ปฏิบัติตามรูปแบบ METHOD ซึ่งประกอบด้วย วันที่ที่ปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติ เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยใช้บันทึกการปฏิบัติงานตามแผนการจำหน่ายที่กำหนดขึ้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้บันทึก

4. คู่มือสำหรับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองและครอบครัว (ภาคผนวก ช) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นสื่อในการให้ความรู้ เป็นเอกสารประกอบการให้คำแนะนำ มี เนื้อหาเกี่ยวกับ โรคหลอดเลือดสมอง ประกอบด้วย ความหมาย สาเหตุ อาการ การรักษา โรคแทรกซ้อน การดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่บ้าน และอาการที่ต้องพาผู้ป่วยมาโรงพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย (ภาคผนวก ข) เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ และปลายเปิด จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประวัติโรคประจำตัว ร่างกายซีกที่เป็นอัมพาต / อ่อนแรง และสถานบริการสุขภาพใกล้บ้าน

2. แบบประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง (ภาคผนวก จ) Functional Independent Measure (FIM) ซึ่งพัฒนาโดยเวด และแลงตัน (Wade & Langton, 1987) เพื่อใช้ในระบบรายงาน Uniform Data System for Medical Rehabilitation ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นแบบวัดความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่พัฒนาขึ้นมาใช้วัดระดับความต้องการความช่วยเหลือ (Granger, 1990 อ้างถึงใน เสก อักษรานูเคราะห์, 2539) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ เกี่ยวกับด้านการทำหน้าที่ของร่างกาย จำนวน 13 ข้อ ได้แก่ การรับประทานอาหาร การดูแลสุขอนามัยส่วนศีรษะและใบหน้า การอาบน้ำ การแต่งตัวร่างกายตอนบน การแต่งตัวร่างกายตอนล่าง การขับถ่าย การกลืนปัสสาวะ การกลืนอุจจาระ ความสามารถในการเคลื่อนไหวจากเตียงสู่รถเข็นและเก้าอี้ข้างเตียง การเคลื่อนไหว การเคลื่อนที่ในห้องน้ำ การเคลื่อนย้ายตัวเองสู่ที่อาบน้ำ การเคลื่อนที่ในทางราบ การขึ้นบันได

คำถามเกี่ยวกับกระบวนการคิดระดับความจำและการเข้าสู่สังคม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ การสื่อสารทางด้านการเข้าใจ การสื่อสารในด้านการแสดงออก การรับรู้การตอบสนองทางสังคม การแก้ไขปัญหา และความจำ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบ Rating Scale มีระดับคะแนน 1-7 คะแนน

ระดับคะแนน 1-2 หมายถึง ผู้ป่วยต้องการการดูแลช่วยเหลือในการทำกิจกรรมทั้งหมด (Complete Dependence)

ระดับคะแนน 3-5 หมายถึง ผู้ป่วยสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเองร้อยละ 50-75 และต้องการการดูแลช่วยเหลือบางส่วน (Modified Dependence)

ระดับคะแนน 6-7 หมายถึง ผู้ป่วยสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองทั้งหมด (Independence)

แบบสอบถามนี้ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการรายงานค่า Interrater Reliability = .95 (Granger, 1990 อ้างถึงใน เสก อักษรานุเคราะห์, 2539) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยโดย จัญญา จิตประไพ และภาริส วงศ์แพทย์ (2542) โดยมีการปรับ rating scale จาก 1-7 เป็น 1-4 เพื่อให้เหมาะสมกับการนำมาใช้ในประเทศไทย และได้มีการนำไปใช้ในการประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่สถาบันประสาทวิทยา (2543) แต่ไม่มีการรายงานค่าความเที่ยง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การประเมินความสามารถในการทำกิจกรรม (FIM) ฉบับที่มีระดับคะแนน 1-4 แล้วคิดคะแนนรวมจากคะแนนย่อยทุกหมวดรวมกัน โดยมีรายละเอียดของระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ผู้ป่วยสามารถทำกิจกรรมได้เองทั้งหมด

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ผู้ป่วยสามารถทำกิจกรรมได้เองเป็นส่วนใหญ่ ต้องพึ่งพาผู้ดูแลในการทำกิจกรรมบางส่วน ไม่เกินร้อยละ 25

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ผู้ป่วยสามารถทำกิจกรรมได้เองบางส่วน ต้องพึ่งพาผู้ดูแลในการทำกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 25 แต่ไม่เกิน ร้อยละ 75

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ผู้ป่วยไม่สามารถทำกิจกรรมได้เอง ต้องพึ่งพาผู้ดูแลในการทำกิจกรรมทั้งหมด

การแปลผลโดยใช้ค่าคะแนนรวมของข้อคำถามทั้ง 18 ข้อ ดังนี้

ระดับคะแนน 18 - 35 หมายถึง ระดับความสามารถในการทำกิจกรรม ต่ำ

ระดับคะแนน 36 - 53 หมายถึง ระดับความสามารถในการทำกิจกรรม ปานกลาง

ระดับคะแนน 54 ขึ้นไป หมายถึง ระดับความสามารถในการทำกิจกรรม สูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจำหน่ายผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง คู่มือบทบาทของบุคลากรทีมสุขภาพ และคู่มือการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองสำหรับผู้ป่วยและครอบครัว ภายหลังจากผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจำหน่ายผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองและคู่มือแล้ว จึงนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และการจัดลำดับเนื้อหา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยแพทย์ประจำหน่วย อายุรศาสตร์ 1 ท่าน แพทย์เวชกรรมฟื้นฟู 1 ท่าน นักกายภาพบำบัด 1 ท่าน เภสัชกร 1 ท่าน นักโภชนาการ 1 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย 1 ท่าน พยาบาลเยี่ยมบ้าน (เวชกรรมสังคม) 1 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาพิจารณา และปรับปรุง ภายใต้อำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย และหอผู้ป่วย อายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 5 ราย เพื่อดูความเหมาะสมของภาษา และการใช้แบบสอบถาม หลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมขึ้น แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

2. แบบประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ในการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .96

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้พิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย รวมทั้งการอธิบายให้เข้าใจว่าการศึกษาครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง การปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยจะไม่มีผลต่อการดูแลรักษา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารั้งนี้จะไม่เก็บเป็นความลับ ผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างสามารถขอยุติเข้าร่วมการวิจัยก่อนครบกำหนดได้ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นชื่อยินยอมในการเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วจึงทำการเก็บข้อมูล กรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ผู้วิจัยอ่านข้อความในใบยินยอมให้ผู้ป่วยฟังจนเข้าใจดีแล้ว จึงให้ลงนามหรือประทับลายนิ้วมือในใบยินยอม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ

1.1 เสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อรับการพิจารณาจริยธรรม

1.2 ขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลระยอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตจากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลระยอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล และทดสอบเครื่องมือ

2.2 ภายหลังจากที่ได้รับการอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัยแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการทำวิจัย

2.3 ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าหอผู้ป่วยร่วมสุข 1 ร่วมสุข 2 และร่วมสุข 3 เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการวิจัย และการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2.4 จัดผู้ป่วยเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง โดยถ้ามีผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจัดเข้าเป็นผู้ป่วยกลุ่มทดลองก่อนจำนวน 35 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลจนเสร็จ แล้วเว้นช่วงระยะเวลา 1 เดือน หลังจากนั้นเลือกผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจัดเข้าเป็นผู้ป่วยกลุ่มควบคุม จนครบ 35 คน

2.5 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการวิจัยทำการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และให้ลงนามยินยอมเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.6 เก็บรวบรวมข้อมูล

2.6.1 กลุ่มทดลอง ดำเนินการดังนี้

2.6.1.1 ผู้วิจัยเข้าไปสร้างสัมพันธภาพและบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วยตามแบบบันทึกภายใน 24 ชั่วโมง ของการรับผู้ป่วยไว้รักษา

2.6.1.2 ผู้วิจัยประเมินและ บันทึกความต้องการการดูแลหลังการจำหน่าย ในแบบประเมิน และใส่แบบประเมินไว้ในแฟ้มประวัติผู้ป่วย และดำเนินขั้นตอนตามแผนการจำหน่ายดังนี้

2.6.1.2.1 ในวันที่ 1 ผู้วิจัยมีการติดต่อประสานงานกับบุคลากรที่มสุขภาพ

ได้แก่ แพทย์ เภสัชกร นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ พยาบาลเยี่ยมบ้าน นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลประจำหอผู้ป่วยเพื่อนำแผนการจำหน่ายที่สร้างขึ้นมาใช้กับผู้ป่วยโดยปรับให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยแต่ละราย โดยมีเป้าหมายหลัก ให้ผู้ป่วยและครอบครัวได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโรคที่เป็น และแนวทางการดูแลรักษาจากแพทย์และพยาบาลผู้ประสานงาน รวมถึงกิจกรรมที่จะได้รับในวันต่อ ๆ ไป

2.6.1.2.2 ในวันที่ 2 ผู้วิจัยมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกับผู้ป่วยและครอบครัว โดยเริ่มให้ผู้ป่วยได้รับการฟื้นฟูสภาพ ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน แนะนำให้ผู้ป่วยเริ่มขยับตัว ประเมินความสามารถในการเคี้ยว การกลืน เริ่มให้รับประทานอาหารเหลว หรืออาหารอ่อนตามแผนการรักษา ถ้าไม่สำคัญ นอกจากนั้นแจกคู่มือการดูแลผู้ป่วย และประสานงานกับแผนกกายภาพบำบัด โภชนาการ และทีมสุขภาพคนอื่นตามสภาพปัญหาของผู้ป่วยแต่ละราย เพื่อการดูแลผู้ป่วยร่วมกัน

2.6.1.2.3 ในวันที่ 3 ผู้วิจัยติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายในวันที่ผ่านมาของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป้าหมายร่วมกับผู้ป่วยและครอบครัว สำหรับเป้าหมายหลักในวันนี้ คือ ให้ผู้ป่วยได้รับการฟื้นฟูสภาพอย่างต่อเนื่องโดยเจ้าหน้าที่กายภาพบำบัด ให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้ป่วยและครอบครัวเกี่ยวกับการป้องกันภาวะแทรกซ้อน และแนวทางแก้ไข ฝึกทักษะให้แกผู้ป่วยและครอบครัวเพิ่มเติม

2.6.1.2.4 ในวันที่ 4 เป้าหมายหลักในวันนี้ คือ ให้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการจำหน่ายผู้วิจัยติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในวันที่ผ่านมา ประเมินความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการปฏิบัติ ถ้าผู้ป่วยยังมีปัญหาในส่วนตัว ผู้วิจัยให้คำแนะนำ ฝึกทักษะเพิ่มเติมให้ รวมถึงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเตรียมสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสม ที่จะให้ผู้ป่วยกลับไปฟื้นฟูสภาพต่อที่บ้าน ประสานงานกับหน่วยงานเวชกรรมสังคม และพยาบาลที่เป็น Home Health Care Manประจำหอผู้ป่วย และลงบันทึกแบบฟอร์มในใบสรุปการจำหน่าย พร้อมทั้งให้วาดแผนที่บ้านในการเยี่ยมติดตามเมื่อกลับบ้านไว้เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการจำหน่ายได้ในวันถัดไป และให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งประโยชน์ในชุมชนที่สามารถไปใช้บริการได้ ดูแลให้ผู้ป่วยและครอบครัวได้รับการ ฝึกทักษะต่อจากทีมสุขภาพ

2.6.1.2.5 ในวันที่ 5 ผู้วิจัยติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการจำหน่ายของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในวันที่ผ่านมา และ เป้าหมายหลักในวันนี้ คือ ผู้ป่วยได้รับการจำหน่ายกลับบ้าน การเตรียมความพร้อมสมาชิกในครอบครัวได้มีสำหรับการดูแลผู้ป่วยต่อที่บ้าน ผู้ป่วยจะได้รับการประเมินความพร้อมอีกครั้งตามแบบฟอร์มสรุปการจำหน่ายผู้ป่วย

2.6.1.2.6 การส่งต่อผู้ป่วยไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่อาศัยอยู่ตามแบบฟอร์มของหน่วยงานเวชกรรมสังคม และพยาบาลผู้ประสานงานจะทำการติดต่อประสานงานให้กับหน่วยงานเวชกรรมสังคมและหน่วยงานที่ผู้ป่วยจะถือหนังสือไปเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการเยี่ยมติดตามดูแลเมื่อจำหน่ายกลับบ้านไปแล้ว

2.6.1.2.7 หลังจำหน่ายผู้ป่วย ภายใน 2 สัปดาห์พยาบาลเยี่ยมบ้านจากหน่วยงานเวชกรรมสังคมหรือพยาบาลในชุมชนติดตามเยี่ยมดูแลที่บ้าน 1 ครั้ง ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดตามว่าผู้ป่วยได้รับการเยี่ยมที่บ้านหรือไม่

2.6.1.3 หลังการจำหน่าย 1 เดือน ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการทำกิจกรรม ของผู้ป่วยในวันที่ผู้ป่วยมาตรวจตามนัดที่ตึกผู้ป่วยนอก และให้คำแนะนำในการมารับการรักษาที่ต่อเนื่อง รวมทั้งการทำกายภาพบำบัด

2.6.2 กลุ่มควบคุม ดำเนินการดังนี้

2.6.2.1 ผู้วิจัยเข้าไปสร้างสัมพันธภาพและบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล และประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วย โดยประเมินครั้งที่ 1 ภายใน 24 ชั่วโมง ของการรับผู้ป่วยไว้รักษา

2.6.2.2 ให้ผู้ป่วยได้รับการปฏิบัติกิจกรรมการจำหน่ายตามปกติโดย

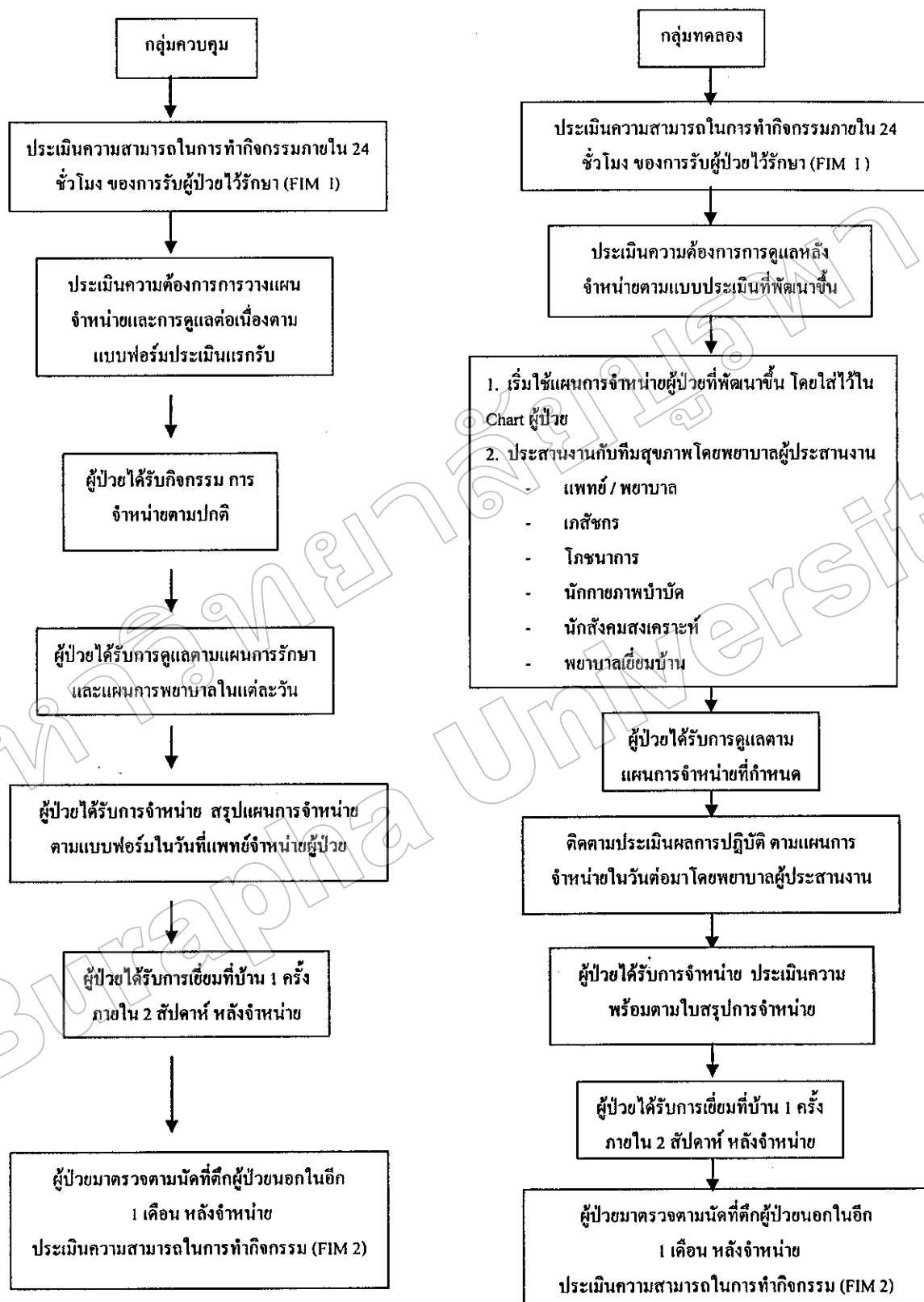
2.6.2.2.1 การประเมินความต้องการการวางแผนจำหน่ายและการดูแลต่อเนื่องรวมอยู่ในส่วนของแบบประเมินสุขภาพผู้ป่วยแรกรับ โดยพยาบาล

2.6.2.2.2 ให้การดูแลตามแผนการรักษาของแพทย์ และตามแผนการพยาบาลในแต่ละวัน

2.6.2.2.3 เมื่อแพทย์จำหน่ายผู้ป่วย พยาบาลประเมินความพร้อมตามแบบฟอร์มจำหน่ายผู้ป่วยของโรงพยาบาลในวันที่จำหน่ายผู้ป่วย ให้คำแนะนำผู้ป่วยเรื่องการรับประทานยาที่บ้าน อาหารที่ควรหลีกเลี่ยง และการมาพบแพทย์ตามนัด

2.6.2.2.4 ส่งต่อผู้ป่วยไปยังชุมชน (ถ้าจำเป็น) โดยหน่วยงานเวชกรรมสังคมเป็นผู้ออกไปการเยี่ยมติดตามให้แก่ผู้ป่วยเพื่อนำไปขึ้นให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบในชุมชน และมีการติดตามเยี่ยมบ้านโดยหน่วยงานเวชกรรมสังคมกรณีที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาล

2.6.2.3 ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการทำกิจกรรม ของผู้ป่วยในวันที่ผู้ป่วยมาตรวจตามนัดที่ตึกผู้ป่วยนอก หลังจำหน่าย 1 เดือน และแจกคู่มือการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองสำหรับผู้ป่วยและครอบครัวให้แก่ผู้ป่วย

ภาพที่ 3 แผนภาพขั้นตอนแผนการจำหน่ายผู้ป่วยของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ร่างกายซีกที่เป็นอัมพาต/ อ่อนแรง ประวัติโรคประจำตัว ร่างกายซีกที่เป็นอัมพาต/ อ่อนแรง สถานบริการสุขภาพใกล้บ้าน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ

2. อายุ และระดับการรู้สติ (GCS) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วย ก่อนและหลังได้รับการจำหน่ายในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ Dependent T-test

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วย ในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ Analysis of Covariance โดยใช้ อายุ ระดับการรู้สติ และคะแนนความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ป่วยก่อนได้รับแผนการจำหน่าย มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate)